

Sygn. akt VIII U 1888/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2019 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia SO Zofia Kubalska

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Ewelina Parol

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2019 roku w Lublinie

sprawy P. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania P. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 22 maja 2018 roku znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt **VIII U 1888 / 18**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 maja 2018 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., działając na podstawie art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 roku, poz. 1383, tekst jedn. ze zm.), zobowiązał P. Z. do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej za okres od 1 grudnia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku w kwocie 840,00 złotych. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że stwierdzona nadpłata na rzecz świadczeniobiorcy wynika z przekroczenia dochodu za miesiąc grudzień 2017 roku (decyzja – k. 42 akt ZUS).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 4 lipca 2018 roku P. Z., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że nie ma obowiązku zwrotu uznanego za nienależne świadczenia w postaci renty socjalnej wypłaconej mu za okres od 1 grudnia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku w kwocie 840 złotych. Wskazał, iż organ rentowy naruszył powołany w treści decyzji przepis art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem treść przepisu nie została mu dostatecznie wyjaśniona, a on sam nie miał świadomości, że pobrana za miesiąc grudzień 2017 roku renta socjalna ma charakter świadczenia nienależnego, a on sam nie działał w złej wierze ani nie miał zamiaru oszukania organu rentowego. Podniósł także, że w momencie pobierania spornego świadczenia był przekonany, iż jest ono należne i tylko działanie organu rentowego mogło spowodować powstanie spornej nadpłaty (odwołanie – k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji z dnia 22 maja 2018 roku. Wskazał ponadto, że w dniu 16 marca 2018 roku do organu rentowego wpłynęło zaświadczenie o wysokości przychodu P. Z. w miesiącu grudniu 2017 roku, z którego wynikało, że uzyskał on w tym miesiącu przychód w wysokości 4 095,00 złotych, a zatem przekraczający dopuszczalną kwotę

ustaloną do renty socjalnej, tj. 2 979,00 złotych, co powoduje, iż wypłacone mu świadczenie za okres od 1 grudnia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku w kwocie 840,00 złotych jest świadczeniem nienależnym (odpowiedź na odwołanie – k. 5-6 a.s.).

W toku postępowania sądowego strony podtrzymywały swoje stanowiska procesowe (protokół rozprawy – k. 12-12v. a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje:

P. Z. urodził się w dniu (...). W dniu 19 maja 2010 roku zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. o ustalenie prawa do renty socjalnej (wniosek – k. 3-6 akt ZUS).

Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 8 lipca 2010 roku P. Z. został uznany za osobę trwale i całkowicie niezdolną do pracy, zaś niezdolność pozostawała w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (orzeczenie Lekarza Orzecznika – k. 17-18 akt ZUS).

Na podstawie powyższego orzeczenia organ rentowy decyzją z dnia 27 lipca 2010 roku przyznał P. Z. prawo do renty socjalnej od dnia

14 czerwca 2010 roku na stałe. Na odwołaniu decyzji organ rentowy zawarł wyczerpujące pouczenie o zawieszeniu prawa do renty socjalnej w przypadku osiągnięcia przychodu z działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, a także, że osoba pobierająca rentę socjalną, jej przedstawiciel ustawowy lub osoba sprawująca opiekę prawną lub faktyczną ma obowiązek powiadomić organ rentowy o wszelkich okolicznościach mających wpływ na prawo do renty socjalnej i jej wysokość, w tym m.in. o osiągnięciu miesięcznego przychodu oraz o okresie, na jaki została zawarta umowa, z tytułu której osiągany jest przychód (decyzja – k. 25 akt ZUS; pouczenie – k. 26 akt ZUS).

W dniu 15 lutego 2018 roku do organu rentowego wpłynęło zaświadczenie wystawione przez Urząd Miasta B., z którego wynikało, iż P. Z. jest zatrudniony w tym Urzędzie na podstawie umowy zlecenia od dnia 4 listopada 2017 roku do 3 marca 2018 roku oraz że w miesiącu grudniu 2017 roku osiągnął z tego tytułu przychód w wysokości 4 095,00 złotych (zaświadczenie – k. 37 akt ZUS).

W związku z powyższą informacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych pismem z dnia 5 marca 2018 roku zwrócił się do Urzędu Miasta B. o wykazanie przychodu w rozbiciu na poszczególne miesiące oraz o podanie daty wypłaty (pismo ZUS – k. 38 akt ZUS).

W odpowiedzi na powyższe pismo Urząd Miasta B. wskazał, że przychód uzyskany w miesiącu grudniu 2017 roku przez P. Z. wynosił 4 095,00 złotych, zaś wynagrodzenie zostało wypłacone wnioskodawcy na podstawie dwóch rachunków w terminach 7 grudnia 2017 roku oraz 29 grudnia 2017 roku (pismo – k. 39 akt ZUS).

Powyższe ustalenia organu rentowego stanowiły podstawę do wydania w dniu 22 maja 2018 roku zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji, mającej związek z ujawnioną nadpłatą renty socjalnej dla P. Z.

w kwocie 840,00 złotych i zobowiązującą wnioskodawcę do zwrotu powyższej kwoty tytułem nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 grudnia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku (decyzja – k. 42 akt ZUS).

W miesiącu grudniu 2017 roku P. Z. uzyskał łączny przychód w wysokości 4 095,00 złotych. Wynagrodzenie było mu wypłacone w formie przelewów: w dniu 7 grudnia 2017 roku na kwotę 2 100,00 złotych oraz w dniu 29 grudnia 2017 roku na kwotę 1 995,00 złotych (zaświadczenie – k. 44 akt ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd w całości ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, których treść nie budziła wątpliwości. Także wnioskodawca ich nie kwestionował, w szczególności nie zaprzeczał treści zaświadczeń wystawionych przez Urząd Miasta B., dokumentujących wysokość przychodu uzyskanego w grudniu 2017 roku. Powoływał się jedynie na fakt, iż przychód osiągnięty w miesiącu grudniu 2017 roku został wypłacony w formie

dwóch oddzielnych przelewów, z których jeden jest należny za miesiąc listopad 2017 roku, a drugi za miesiąc grudzień 2017 roku, co w jego ocenie nie powoduje przekroczenia dopuszczalnego progu przychodu za miesiąc grudzień 2017 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie zważył, co następuje:

Odwołanie P. Z. jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1340, tekst jedn. ze zm.) prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, a zatem z tytułu zatrudnienia.

Natomiast jak stanowi art. 10 ust 6 wskazanej powyżej ustawy o rencie socjalnej, prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5a, w łącznej kwocie wyższej niż 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych.

Kwota przychodu odpowiadająca 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za III kwartał 2017 roku, ogłoszonego do celów emerytalnych wynosiła 2 979,00 złotych, co wprost wynika z komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 listopada 2017 roku w sprawie kwoty przychodu odpowiadającej 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za III kwartał 2017 roku ogłoszonego do celów emerytalnych, stosowanej przy zawieszaniu renty socjalnej (Monitor Polski z 2017 roku, poz. 1040).

W miesiącu grudniu 2017 roku wnioskodawca osiągnął przychód w wysokości przekraczającej powyższą kwotę, gdyż wynosił on kwotę 4 095,00 złotych. Tym samym prawo do renty socjalnej podlegało zawieszeniu, a związku z wypłaceniem przez organ rentowy stało się tym samym świadczeniem, do którego wnioskodawca nie była uprawniony.

Wnioskodawca zgodnie z pouczeniem zawartym w decyzji o przyznaniu prawa do renty socjalnej miał obowiązek powiadomić organ rentowy o uzyskiwanych przychodach w łącznej kwocie wyższej niż 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Żądanie zwrotu nienależnego świadczenia z ubezpieczenia społecznego uzasadnione jest bowiem tylko wobec osoby, która otrzymała świadczenie bez podstawy prawnej, i tylko wówczas, gdy miała świadomość, że wypłacone świadczenie jej się nie należy. Świadomość nienależności świadczenia winna natomiast wpływać z pouczenia dokonanego przez organ rentowy o okolicznościach powodujących wypłatę świadczeń nienależnych, a pouczenie stanowi warunek sine qua non obowiązku ich zwrotu.

Zgodnie z art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 roku, poz. 1270, tekst jedn. ze zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia jest obowiązana do ich zwrotu. Za takie świadczenie uważa się m.in. świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących zawieszenie prawa do świadczenia (ust. 2 pkt. 1).

Słusznie organ rentowy wskazał, że nienależnie pobrane świadczenie podlegające zwrotowi obejmuje kwotę świadczenia faktycznie wypłaconego osobie pobierającej świadczenie. Stwierdzić bowiem należy, iż P. Z. w miesiącu grudniu 2017 roku niewątpliwie uzyskał przychód w łącznej kwocie wyższej niż 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Godzi się także zauważyć, iż obowiązek kontrolowania wysokości uzyskiwanych przychodów, aby nie przekraczały one kwoty wynikającej z art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej spoczywa na świadczeniobiorcy, a nie na zakładzie pracy zatrudniającym go. Zatem nawet poinformowanie przez ubezpieczonego pracodawcy, że może osiągać jedynie wynagrodzenie w wysokości nie skutkującej zawieszeniem wypłaty świadczenia, nie ma znaczenia przy ustalaniu obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia

w wypadku uzyskania przychodu przekraczającego dopuszczalną granicę (tak m.in. Sąd Apelacyjny w Katowicach w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 maja 2008 roku, sygn. akt III AUa 1367/07, publ. Legalis numer 144070).

Warto w tym miejscu odwołać się także do poglądu wyrażonego w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 października 2016 roku (sygn. akt III AUa 2132/16) w którym Sąd ten stwierdził, że „przy ustalaniu, czy przychód wpływa za zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia obowiązuje zasada, zgodnie z którą przychód uważa się za osiągnięty w miesiącu (roku), w którym został wypłacony lub przedstawiony do wypłaty. Niezależnie od tego, w jakim okresie wykonywana była praca, z której uzyskano przychód, wynagrodzenie uznawane jest za przychód osiągnięty w miesiącu, w którym go wypłacono”. Ponadto w wyroku tegoż Sądu z dnia 24 września 2014 roku (sygn. akt III AUa 2610/13) Sąd ten stwierdził że „przychodem nie jest należna kwota lub wartość pieniężna, ale kwota rzeczywiście przez podatnika osiągnięta, otrzymana, pozostawiona do jego dyspozycji. Samo stwierdzenie przez osobę zobowiązaną, że podatnikowi przysługuje należność w konkretnej wysokości nie stanowi jeszcze przychodu. Przychód pojawia się dopiero wtedy, gdy podatnik otrzymał pieniądze lub pozostawiono je do jego dyspozycji tak, że mógł swobodnie nimi rozporządzać”.

W tej sytuacji zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 22 maja 2018 roku, zobowiązującą wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej za kres od 1 grudnia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku w kwocie 840,00 złotych, należy uznać za słuszną i odpowiadającą prawu. Odwołanie od niej podlegało zatem oddaleniu.

W tym stanie rzeczy, na podstawie przytoczonych powyżej przepisów oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł
jak w sentencji wyroku.